

Nieuwjaarsviering - dagthema: Wees wijs

Overweging 6 januari – Marc van de Giessen

“... Beide lezingen van vandaag vragen om een ommekeer in denken.
Wijsheid neemt afstand van machtsdenken.
Niet het recht van de sterkste, niet de rijkste, niet de grootste.
Wijsheid gaat erom te doen waar je voor bestemd bent in het besef
dat God je draagt en omhult ...”

Eerste lezing uit Rechters 9: De fabel van Jotam

Tweede lezing volgens Matteüs 2:1-12

Openingsgebed

Aan het begin van deze viering
mogen wij ons herinneren de belofte die
Jezus deed:

Waar mensen in mijn naam bijeen zijn,
daar ben ik in hun midden.

Wij zijn hier met velen bijeengekomen
om de nabijheid te zoeken
van de Eeuwige
en van elkaar.

Mogen wij deze ochtend
de Onnoembare ervaren.

Lied *Huib Oosterhuis / Antoine Oomen*

Dit huis vol mensen,
weet jij wie het zijn?
Ik mag het hopen.
Heb jij ons geteld,
ken jij ons bij name?
Dan ben je de Enige.

Welkom en inleiding

Lied *Huib Oosterhuis / Antoine Oomen*

Hoor je mij,
voor mij geen ander dan jij,
bij jou alleen ben ik veilig.

Godheid had mij in haar macht,
offers eiste zij, bloed,
ik heb ze gebracht.
Haar grote namen waaiden voorbij.
De jouwe niet, die is hier op mijn lippen.

Hoor je mij...

Enige die ik nog ken,
alles ben je me,
erfdeel en beker.
Lieflijke oorden vielen mij toe.
Mijn hart klimt in mij
mijn geest wordt wijd:
Jij verkoopt mij niet,
voor geen prijs,
voor geen ander.

Hoor je mij ...

Eerste lezing - Fabel van Jotam, uit Rechters 9

Eens gingen de bomen eropuit om iemand tot koning te zalven. Ze vroegen aan de olijfboom: "Wilt u koning over ons worden?"
Maar de olijfboom antwoordde: "Moet ik dan ophouden met mijn olie te geven, waar goden en mensen mij om eren en moet ik boven de andere bomen gaan zweven?"
De bomen vroegen aan de vijgenboom: "Wilt u koning over ons worden?"
Maar de vijgenboom antwoordde: "Moet ik dan ophouden met mijn zoete en heerlijke vruchten te geven en moet ik boven de andere bomen gaan zweven?"
Daarop vroegen de bomen aan de wijnstok: "Wilt u koning over ons worden?"
Maar de wijnstok antwoordde: "Moet ik dan ophouden met mijn sap te geven, dat goden en mensen verblijdt, en moet ik boven de andere bomen gaan zweven?"
Daarop vroegen alle bomen aan de doornstruik: "Wilt u koning over ons worden?"
En de doornstruik antwoordde: "Als u mij werkelijk tot koning wilt zalven, kom dan maar schuilen onder mijn schaduw. Wilt u dat niet, dan zal er van de doornstruik een vuur uitgaan, dat zelfs de ceders van de Libanon verteert."

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Naar psalm 14

Koor: Niksers, leeghoofden, goden zijn het,
levende doden die zeggen: jouw god is geen god,
zinloos, halfzacht, onhandelbaar is zijn gebod -
blindgangers zijn het die zeggen:
er bestaat geen laatst gericht geen eerste naam.
En zo gezegd, zo gedaan:

Allen: Zij breken de weg op, verwoesten het land,
niemand die raad weet, niemand die recht doet,
niemand, niemand.

Zij zuigen de lucht uit, zij wroeten
de zilveren bronnen uit andermans grond,
draketanden, angstdromen zaaien zij rond,
zij stoten de armen het woord uit de mond.

Allen: Zij breken de weg op.....

In zijn verborgenheid, van achter het licht,
houdt Hij zijn ogen hoopvol gericht
op de kinderen der mensen,
Hij zoekt of er nog één is, waar ook,
in welke uithoek,
die beter weet, opnieuw begint,
één kind dat durft, één die zijn wortels
uitstrekt naar de bron.

Maar allen zijn verwelkt, verstomd
en geen begin houdt stand.

Allen: Zij breken de weg op.....

“Hebben zij nog nooit van mij gehoord,”
zegt Hij, “die aanstichters van dood,
die mijn mensen verpatsen en vreten als brood,
die loochenen dat Ik ben die Ik ben,
dat Ik bij name ken de minste der armen,
dat het mijn naam is een god van ontrenten zijn,
dat zij wel sterk staan misschien, maar
mijn trouw en mijn toekomst duren het langst.
Wisten ze dat, ze zouden dood vallen van angst.”

Allen: Zij breken de weg op....

Nu nog zijn ze bij machte de arme te honen,
te schande te maken zijn droom van een eigen nieuw land,
zo hem te knechten, dat hij vertwijfelt aan dat visioen.

1. *Koor* 2.&3. *Allen:* Ik, zegt Hij, Ik zal hem recht doen,
Ik, zegt Hij, Ik zal hem recht doen.

Allen: Zij breken de weg op verwoesten het land?
Ik ben het die raad weet, iemand die recht doet,
iemand, iemand.

1. *Koor* 2. *Allen:* Zal onze redding ooit dagen, de stad van de vrede?
Zal Hij ons lot ten goede keren, die heeft gezegd:
Ik ben jouw god, "jouw toekomst" is mijn naam?
Kan ooit een heel volk uit de dood opstaan?

Tweede lezing volgens Matteüs 2:1-12

Toen Jezus geboren was in Betlehem in Judea, ten tijde van koning Herodes, kwamen er uit het Oosten magiërs in Jeruzalem aan. Ze vroegen: 'Waar is de pasgeboren koning van de Joden? Want wij hebben zijn ster zien opkomen en wij zijn gekomen om Hem te huldigen.' Toen koning Herodes hiervan hoorde, schrok hij, en heel Jeruzalem met hem. Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden van het volk samen en wilde van hen weten waar de Messias geboren zou worden.

Ze zeiden hem: 'In Betlehem in Judea. Want zo staat het geschreven bij de profeet: Betlehem, land van Juda, u bent zeker niet de minste onder de leiders van Juda, want uit u zal een leider voortkomen, die herder zal zijn van mijn volk Israël.' Toen riep Herodes de magiërs in stilte bij zich en vroeg nauwkeurig naar de tijd waarop de ster verschenen was. Hij stuurde hen naar Betlehem met de woorden: 'Ga een nauwkeurig onderzoek instellen naar het kind. Wanneer u het gevonden hebt, laat het mij dan weten; dan kan ook ik het gaan huldigen.' Toen ze de koning hadden aanhoord, gingen ze weg. Opeens ging de ster die ze hadden zien opkomen voor hen uit, tot ze bleef staan boven de plaats waar het kind was. Toen ze de ster zagen, werden ze met buitengewoon grote vreugde vervuld. Ze gingen het huis binnen en zagen het kind met zijn moeder Maria. Ze vielen op hun knieën en huldigden het. Ze haalden hun schatten tevoorschijn en gaven hem goud, wierook en mirre als geschenk. En omdat ze in een droom gewaarschuwd waren om niet naar Herodes terug te keren, namen ze de wijk en gingen ze langs een andere weg naar hun land terug.

Overweging

Wees wijs

Marc, wees jij dan de wijste!, adviseerde mijn moeder als iemand ruzie met mij maakte. Wijsheid was niet op je strepen staan, niet vechten, maar op zijn tijd minder durven zijn. Laat iemand anders met je speelgoed spelen. Laat iemand met haast voorgaan. Deel je snoep met anderen die dat niet hebben. Slik je trots in en laat je niet uit je tent lokken als iemand gemeen is.

Het klinkt misschien conflict-vermijdend, maar durf je bij onbenuilligheden klein te maken. Zo ben je de wijste.

3 Wijzen

Driekoningen, Epifanie, de Openbaring van de Heer, is in Zuid-Europese landen een vrije dag. Een gebruik in nog veel gezinnen is, dat men een boon stopt in het deeg van koek of oliebolletjes: wie de boon vindt in zijn koek of oliebol mag die dag koning zijn en het menu samenstellen. In de Christelijke traditie is dit het slot van het Kerstverhaal en het begin van het besef dat het Kerstkind ons iets te vertellen heeft over God. Degene die we vermoeden, de Grond van ons bestaan en Die ons omhult.

Met Kerst heeft de revolutie plaatsgevonden. De "Almachtige God" laat zich kennen in een kwetsbaar kind. Jezus wordt geboren in een niets betekenende stal, bij een ongehuwde moeder en een vader die er vandoor wilde gaan. Herders, het schorem van de maatschappij, herkennen in dit kind de Messias. En vandaag komen 3 astrologen, geleerden, dromenduiders, tovenaars, in de Willibrordbijbel vertaald als magiërs, in ieder geval niet echt het soort mensen die je verwacht bij de Messias.

De drie vooraanstaanden, wijzen of koningen volgden een ster die hen bracht naar Jezus. Zij brachten eer en gaven hem vorstelijke cadeaus: goud, wierook en mirre. De drie meest waardevolle dingen die er in die tijd waren.

Fabel van Jotam

Van die ene koning naar een andere. Jotam spreekt in een parabel tot het volk. Na de dood van zijn vader Gideon laat zijn broer Abimelech alle 70 troonopvolgers ombrengen. Behalve Jotam die zich verstopte. Jotam spreekt nadat hij hoorde dat de bevolking van Sichem en Millo Abimelech tot koning hadden gekroond.

Beoordeel een koning niet op de mate waarin die je belang dient, maar of die doet waarvoor hij bestemd is. Staar je niet blind op de olijfboom, vijgenboom of de druif, die de meest waardevolle producten voortbrachten van Israël, namelijk olie, vijgen en wijn. Dit verbeeldde de rijken en machthebbers. Vraag aan de akelige doornstruik, die nergens goed voor was dan schaduw, of die koning wilde zijn.

En dat is wat Jotam zegt Als u mij werkelijk tot uw koning wilt zalven, kom dan maar hier, in mijn schaduw is het goed toeven. Jotam beseft dat het koningschap geschonken is. Het zelfbeeld van Jotam, een waardeloze doornstruik, is laag omdat hij koningschap ziet als dienst aan de mensen. Het gaat niet om zijn ego.

Wat is dan die wijsheid

Wat kunnen we nu voor lessen halen uit de verhalen? Beide gaan over het koningschap. De drie wijzen lieten zich leiden om de koning der joden te bezoeken. Zij ontmoette een

kwetsbaar en machteloze Koning. Bij Jotam is de les dat het koningschap, wat hij voorstaat, gelijk staat aan een waardeloze doornenstruik.

In beide gevallen vraagt het om een ommekeer in denken. Wijsheid neemt afstand van machtsdenken. Niet het recht van de sterkste, niet de rijkste, niet de grootste. Wijsheid gaat erom te doen waar je voor bestemd bent in het besef dat God je draagt en omhult.

In ons leven hebben we nergens recht op. Niet op gezondheid, rijkdom of geluk. Dit is ons allemaal gegeven. En dit besef is het begin van wijsheid.

Die levensles van vroeger, durf de wijste te zijn, was dus zo gek nog niet. Wees wijs!

Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God,
Hij is voor mij geest, liefde, beginsel van alle dingen.
Ik geloof dat God in mij is
en dat ik ben in Hem.

Ik geloof dat het ware welzijn van de mens
bestaat in het volbrengen van Gods wil.
Ik geloof dat het vervullen van Gods wil
ten goede komt aan mij en alle mensen.

Ik geloof dat God wil
dat alle mensen van hun naasten houden
en zo met anderen omgaan
als zij ook zelf behandeld zouden willen worden.

Ik geloof dat de reden waarom wij leven
eenvoudigweg is, dat wij groeien in liefde.
Ik geloof dat deze groei in liefde
de grootste kracht is
om het Rijk van God te vestigen op aarde.
Dan zal er een nieuwe ordening zijn
waarin menselijkheid, waarachtigheid en
solidariteit zullen heersen.
Amen.

Collecte

In de Duif dragen veel mensen bij door middel van een periodieke / jaarlijkse bank- of giroafschrijving. Mocht je hier (nog) geen gebruik van maken, dan kun je vandaag ook een bijdrage in de collecteschaal doen. Daarmee kunnen we de kosten betalen die we als gemeenschap moeten maken o.a. om wekelijkse vieringen te kunnen houden (zoals de forse huurkosten van deze kerk).

Je bijdrage wordt erg op prijs gesteld. Hartelijk dank !!!

Intenties die werden opgeschreven

Tafelgebed

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Moge ons voor waar verschijnen,
die genoemd wordt zoon der mensen,
die gezegd wordt dood maar levend,
die gehoopt wordt mens voor allen.

Moge ons verschijnen deze,
niet in droom, in stand van sterren,
niet als spiegelbeeld in water,
maar in mensentaal van liefde.

In dit mensenbrood gebroken,
levenskansen, recht voor allen,
in het drinken van de beker,
in vergeving en ontferming.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Wat in stilte bloeit, in de luwte van tuinen,
onder de hete zon, op de akker,
heeft Hij bestemd voor de tafel der armen.

Aardekracht, zonkracht is Hij, licht in mensen,
dat wij elkaar verblijden en doen leven,
brood van genade worden, wijn van eeuwig leven.

Maar wie niets hebben, wie zal hen hieraan deel geven?
En die in weelde zwelgen en van niets weten,
wie zal hen naar gerechtigheid doen verlangen?

Aanschijn der aarde, wie zal jou vernieuwen?
Hij die alles zal zijn in allen, heeft ons bestemd om
aarde, jouw aanschijn te vernieuwen.

Slotgedachte

Wijsheid komt met de jaren. Die spreuk kennen we vast allemaal, en dat is voor veel mensen waar. Wat er alleen niet bij staat, is op welke leeftijd je die wijsheid nu eindelijk eens in pacht hebt.

Ik heb die leeftijd nog niet bereikt. Laats nog beging ik 'n blunder door te snel te reageren op een emotionele kwestie. De persoon was duidelijk gekwetst en vroeg zich af waarom ik zo reageerde.

Dat wijsheid ons hart vervult. In de staten-vertaling van de bijbel klinkt het zo: Dat wij een wijs hart bekomen.

Wijsheid. Wat is wijsheid? Het hart des wijzen kent tijd en wijze.

Wijsheid moet je niet verwarren met kennis. Je kunt veel weten en toch dwaas handelen.

Wijsheid moet je ook niet verwarren met macht. Je kunt veel voor elkaar weten te krijgen, maar toch de boel verzieken.

En wijsheid moet je ook niet verwarren met talent. Je kunt ergens goed in zijn zonder er voordeel uit te halen voor jezelf en anderen.

Nee, wijsheid zal altijd jezelf en anderen goeddoen. Want wijsheid is de gave om kennis en inzicht te benutten voor de juiste woorden en de juiste handelingen op de juiste tijd.

Wijsheid geeft je om te beginnen juist inzicht. Je herkent de situatie waarin je zit.

Wijsheid helpt je vervolgens om de juiste timing te hanteren. Je kunt wachten tot het beste moment om een besluit te nemen.

Wijsheid leidt tenslotte tot juist handelen. Je weet wat je moet doen om iets tot een goed eind te brengen voor jezelf en anderen.

Maar aan wijsheid gaat altijd eerst juist geloof vooraf. Je weet wat goed is en waarom, omdat je weet wie God is. Daarom begint wijsheid in je hart, bij de bron van al je motieven, behoeften en verlangens. Wijsheid is een gave van Gods Geest, die in je woont.

Onze Vader

Uit het Nieuw Zeelands Liedboek

Eeuwige Geest, Schepper van de aarde,
drager van pijn, gever van leven,
bron van alles wat is en zal zijn,
Vader en Moeder van ons allen,
liefhebbende God, in wie de hemel is,
laat de heiliging van uw naam weerklinken door het heelal.

Laat de weg van uw gerechtigheid worden begaan
door de volkeren van deze wereld,
laat uw hemelse wil worden gedaan door al wat geschapen is,
laat uw rijk van vrede en vrijheid onze hoop ondersteunen
en moge het komen, uw rijk, hier en nu op aarde.

Voed ons met het brood dat we vandaag nodig hebben,
vergeef ons als we elkaar verwonden,
sterk ons in de tijd van verleiding en verzoeking,
bewaars ons voor beproevingen die niet te verdragen zijn.
Bevrijd ons uit de greep van alles wat kwaad is,

Want U regeert in de glorie van uw kracht die liefde is,
nu en altijd.
Amen.

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Soms breekt uw licht
in mensen door, onstuitbaar,
zoals een kind geboren wordt.

Gedenk de mens
die wordt genoemd uw kind,
uw koninkrijk, uw licht.

Geen duisternis
heeft ooit hem overmeesterd,
geen duisternis
heeft ooit hem overmeesterd.

Gedenk ons die als hij
geboren zijn, eens en voorgoed,
die uit zijn mond
uw naam hebben gehoord,

die moeten leven
in de schaduw van de dood,
die moeten leven
in de schaduw van de dood

hem achterna. (4x)

Zegenbede

De Levende zegene en behoede u.
De Levende doe Zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig.
De Levende verheffe zijn aangezicht over u
en geve u vrede

Zegen ons en behoedt ons,
doe lichten over ons Uw aangezicht
en wees ons genadig

Zegen ons en behoedt ons,
doe lichten over ons Uw aangezicht
en geef ons vrede

